

ΤΖΟΡΤΖ ΧΑΡΓΚΚΡΙΒΣ, αρχιτέκτονας

«Δημιουργήστε μικρές πράσινες περιοχές»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΑΔΑΝΑ

Ο αρχιτέκτονας των «Κήπων 2012», του μητροπολιτικού πάρκου στην καρδιά των ολυμπιακών εγκαταστάσεων στο Λονδίνο, βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη και μίλησε αποκλειστικά στην «F.S.» για τις μελλοντικές χρήσεις των ολυμπιακών εγκαταστάσεων του Λονδίνου, τη μετεγκατάσταση της ΔΕΘ και τα λάθη της Αθήνας.

Ποιο ήταν το όραμα και οι επιδιώξεις όταν αναλάβατε το σχεδιασμό του «Λονδίνου 2012»;

Αρχίσαμε το σχεδιασμό το 2007. Το όραμά μας ήταν να δημιουργήσουμε το πάρκο του 21ου αιώνα, το οποίο θα αποτελούσε την καρδιά των Ολυμπιακών Αγώνων αλλά και το κέντρο γύρω από το οποίο θα συγκεντρώνονταν εκατομμύρια επισκέπτες το 2012. Έπειτα προσπαθήσαμε να μετατρέψουμε το βόρειο μέρος του σε οικολογικό πάρκο, ενώ στη νότια πλευρά δημιουργήσαμε ένα κέντρο ψυχαγωγίας. Έτσι, έχουμε τους «Κήπους 2012», που αποτελούν έκφραση της βρετανικής κουλτούρας, όπως είναι το να ταξιδεύεις στον κόσμο και να φέρνεις πίσω φυτά, για να συμπληρώσεις το σχεδιασμό σου. Αυτός ο κήπος έχει ένα μέρος στο Βορρά, που αντιστοιχεί στην Αμερική, το νοτιοανατολικό του μέρος φιλοξενεί την Ευρώπη, ενώ στο υπόλοιπο τοποθετείται η Ασία. Έτσι, προσπαθεί να δέσει πολλά διαφορετικά χαρακτηριστικά και να λειτουργήσει μέσα από διαφορετικούς τρόπους.

Είναι η οικολογία στην πραγματικότητα μια κριτική οπτική για τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό;

Ναι, δεν τίθεται θέμα ως προς αυτό. Κάθε σχέδιο στηρίζεται στην ίδια οικολογική οπτική. Κάποια περισσότερο από άλλα. Ας πούμε, όσο μεγαλύτερο είναι το σχέδιο, τόσο περισσότερο εστιασμένο στην οικολογία είναι. Το δίλημμα που θα πρέπει να έχουμε μπροστά μας όταν το σχέδιο είναι μικρότερο είναι το πώς μπορεί να εστιάσει στην ανθρώπινη οπτική της οικολογίας. Αυτή, είτε το σχέδιο είναι μεγάλο είτε είναι μικρό, σχετίζεται με το πόσο προσπαθούμε να βοηθήσουμε το χρήστη να αξιοποιήσει ένα συγκεκριμένο μέρος του έργου, αλλά και με το πώς αυτό μπορεί να φτάσει να είναι όσο το δυνατόν οικολογικότερο.

Ποιες επεμβάσεις στην αρχιτεκτονική τοπίου θα προτείνατε ως απαραίτητες σήμερα στη Θεσσαλονίκη;

Περπάτησα λίγο στην πόλη, δεν πήγα πολύ μακριά. Νομίζω ότι, όπως στις περισσότερες ευρωπαϊκές πόλεις που σχεδιάστηκαν πριν από την έφοδο του αυτοκινήτου στην καθημερινότητα, στη Θεσσαλονίκη συνέβη μια σύγκρουση, κυρίως στο κέντρο. Κατά τη δική μου προσέγγιση, ένα από τα πράγματα που πολλές πόλεις πρέπει να εξετάσουν είναι το να αφαιρέσουν κάποιους δρόμους. Μολονότι δεν είμαι γνώστης των πόλεων, μου φαίνεται ότι αν αρχίζαμε με κάποια ιεράρχηση—αυτό που χρειαζόμαστε σε σχέση με όλους αυτούς τους δρόμους—αφαιρούσαμε κάποιους από αυτούς και διαμορφώναμε μικρές πράσινες περιοχές, η πόλη θα γινόταν λειτουργικότερη.

Το Ολυμπιακό Χωριό της Αθήνας παραμένει χωρίς αξιοποίηση και πόρους. Ποια λάθη οδήγησαν σε αυτή την εικόνα;

Δεν έπρεπε τέτοιες κατασκευές να στέκουν απομονωμένες. Νομίζω ότι έγινε πολύ καλή αρχιτεκτονική δουλειά για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, αλλά, κατά την οπτική μου, αυτές οι εγκαταστάσεις είναι αρκετά απομονωμένες και διάσπαρτες σε διάφορες περιοχές. Ένα από τα ζητούμενα, και νομίζω ότι το Λονδίνο έμαθε

Η μεγαλύτερη ατυχία ως προς τα ολυμπιακά έργα είναι ότι βρέθηκαν απομονωμένα μεταξύ τους, σε διαφορετικές περιοχές. Δεν υπήρξε πραγματική ένωση μεταξύ τους ώστε μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες να μπορέσουν να μετατραπούν σε κάτι διαφορετικό.

Όπως στις περισσότερες ευρωπαϊκές πόλεις που σχεδιάστηκαν πριν από την έφοδο του αυτοκινήτου στην καθημερινότητα, στη Θεσσαλονίκη συνέβη μια σύγκρουση, κυρίως στο κέντρο. Ένα από τα πράγματα που πολλές πόλεις πρέπει να εξετάσουν είναι το να αφαιρέσουν κάποιους δρόμους.

από αυτό, είναι η διασύνδεση. Για να δημιουργηθεί ένα Ολυμπιακό Κέντρο χρησιμοποιούνται προσωρινά κτίσματα, πολλά από αυτά απομακρύνονται μετά τους αγώνες, και αυτό που επιχειρείται είναι να δημιουργηθεί ανάπτυξη γύρω από το πάρκο. Νομίζω ότι η μεγαλύτερη ατυχία ως προς τα ολυμπιακά έργα είναι ότι βρέθηκαν απομονωμένα μεταξύ τους, σε διαφορετικές περιοχές. Δεν υπήρξε πραγματική ένωση μεταξύ τους ώστε μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες να μπορέσουν να μετατραπούν σε κάτι διαφορετικό.

Πώς θα μπορούσαν οι ελληνικές ολυμπιακές επενδύσεις να αποκτήσουν μεταολυμπιακές χρήσεις;

Αν και δεν γνωρίζω λεπτομέρειες για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται τώρα, μια ιδέα, για παράδειγμα, θα ήταν η εξής: Δεδομένου ότι υπάρχουν ποδοσφαιρικές ομάδες, θα μπορούσαν τα στάδια να είχαν γίνει μικρότερα, ώστε μετέπειτα κάθε ποδοσφαιρική ομάδα να τα χρησιμοποιεί, όπως ακριβώς κάνουμε στο Λονδίνο. Το Ολυμπιακό Χωριό, πρέπει να τονίσω, αν δεν ήταν απομονωμένο, θα ήταν πολύ εύκολο να αποτελέσει την αγαπημένη γωνιά της πόλης. Εμείς προτού φύγουν οι αθλητές πουλάμε τις εγκαταστάσεις, ακριβώς επειδή έχουν χωροθετηθεί σωστά, δίπλα σε πάρκο και κοντά στον συγκοινωνιακό κόμβο μέσω μαζικής μεταφοράς.

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο Κ. «ΚΗΠΟΙ 2012»

Ο Τζορτζ Χάργκκριβς είναι διευθυντής σχεδίου της εταιρείας Hargreaves Associates, μιας επαγγελματικής, συμβουλευτικής εταιρείας που αποτελείται από αρχιτέκτονες και σχεδιαστές εξειδικευμένους στο σχεδιασμό τοπίων, με παραρτήματα στο Σαν Φρανσίσκο, την Καλιφόρνια, το Κέιμπριτζ, τη Μασαχουσέτη, τη Νέα Υόρκη και το Λονδίνο. Υπό την καθοδήγησή του, η Hargreaves Associates έχει λάβει 34 εθνικά βραβεία από την Αμερικανική Κοινότητα των Αρχιτεκτόνων Τοπίων (ASLA), έξι από το Αμερικανικό Ίδρυμα Αρχιτεκτόνων (AIA), πέντε από το Κέντρο Προκυμαίων και τρεις από την Προοδευτική Αρχιτεκτονική, ενώ εργασίες του συνεχίζουν να δημοσιεύονται και να εκτίθενται διεθνώς. Το 2009 φιλοξενήθηκε στην Αμερικανική Ακαδημία της Ρώμης, ενώ για 20 χρόνια δίδαξε στη Σχολή Σχεδίου στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, όπου και διατέλεσε πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτονικής Τοπίων από το 1996 μέχρι το 2003. Είναι ο εκδότης και συγγραφέας των «Μεγάλων πάρκων», ενός βιβλίου που εξερευνά τα μεγάλα αστικά πάρκα σε βάθος, ως σύνθετους πολιτιστικούς χώρους, μέσα από τις διαστάσεις της κοινωνικής ιστορίας των αστικών σχέσεων. Στα επόμενα σχέδιά του περιλαμβάνεται η έκδοση του καινούργιου βιβλίου του «Αλχημεία τοπίων», μιας μονογραφίας που περιγράφει το όραμα της Hargreaves Associates για την υποστήριξη νέων αρχιτεκτονικών τεχντροπιών, όπως προκύπτουν από διαρκή μελέτη.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΘ

Η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης προετοιμάζεται να κινηθεί δυτικά, κι έτσι μπορεί να δημιουργηθεί ένας δημόσιος χώρος στην καρδιά της πόλης, που θα προσφέρει έναν σημαντικό πράσινο πνεύμα, προσιτό σε όλους. Ο χώρος πρασίνου που αντιστοιχεί κατά μέσο όρο ανά κάτοικο στη Θεσσαλονίκη είναι μεταξύ των μικρότερων στην Ε.Ε. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη ενός σημαντικού μητροπολιτικού πάρκου στην πόλη θεωρείται ιδανική επιλογή. Κατά τη διάρκεια της ECOWEEK 2011, η Hargreaves Associates ανέπτυξε ένα σύνολο βραχυπρόθεσμων μετασχηματισμών του χώρου, σεναρίων που στοχεύουν στον επαναπροσδιορισμό του ανοικτού χώρου της ΔΕΘ και στην εμφάνιση ενός βιώσιμου τοπίου. Ο πρώτος στόχος είναι να εξεταστεί μια «πράσινη μηχανή» για την πόλη της Θεσσαλονίκης. Η ικανότητα υποστήριξης θα προκύψει μέσω σχεδιαστικών λύσεων που θα περιλαμβάνουν την παραγωγή βιομαζών, τη διαχείριση νερού, τη μεγιστοποιημένη διήθηση των όμβριων υδάτων για οικολογικούς και οικονομικούς σκοπούς, την παραγωγή ενέργειας, τη χρησιμοποίηση επιφανειών στεγών για την παραγωγή ηλιακής ενέργειας και τη συγκομιδή νερού, την παραγωγή προϊόντων σε ένα δίκτυο αστικών διανομών, την αστική κηπουρική, διαπολιτισμικούς κήπους με δημιουργική οπτική, όπως λ.χ. «επιλέξτε τα λουλούδια/φρούτα/λαχανικά σας» κτλ.

Ο χώρος πρασίνου που αντιστοιχεί κατά μέσο όρο ανά κάτοικο στη Θεσσαλονίκη είναι μεταξύ των μικρότερων στην Ε.Ε. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη ενός σημαντικού μητροπολιτικού πάρκου στην πόλη θεωρείται ιδανική επιλογή.

Ο δεύτερος στόχος είναι ο σχηματισμός ένας «οικολογικού διεδρόμου», μιας λειτουργικής και ανοιχτής πράσινης διαδρομής που, σε συνδυασμό με παρακείμενους χώρους πρασίνου, μπορεί να επιτύχει τη σύνδεση της πόλης με τη θάλασσα, να προσφέρει δραστηριότητες αναψυχής και παράλληλα δίκτυα για πεζούς, ποδήλατα και ροή νερού.